

ΕΘΝΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

ΑΨΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΔΕΛΤΙΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ ΑΨΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Κουρμπάνι Αγίου Αθανασίου στο Καλαμπάκι Δράμας.

1. Σύντομη παρουσίαση του στοιχείου Ψυλής Πολιτιστικής Κληρονομιάς

α. Με ποιο όνομα αναγνωρίζεται το στοιχείο από τους φορείς του:

Κουρμπάνι Αγίου Αθανασίου στο Καλαμπάκι Δράμας.

β. Άλλη/-ες ονομασία/ες:

Πανηγύρι Αγίου Αθανασίου.

γ. Σύντομη Περιγραφή (έως 50 λέξεις):

Έθιμο με καταγωγή από την Ανατολική Θράκη. Η τέλεσή του γίνεται από τους *κουρμπαντζήδες*, που συγκεντρώνουν από τους κατοίκους χρήματα και υλικά (κρέας αγελάδας, πλιγούρι), ετοιμάζουν τον χώρο (δώδεκα καζάνια με αέριο, οκτώ με ξύλα), και παρασκευάζουν το *κουρμπάνι* το βράδυ της παραμονής, ώστε, ανήμερα, αφού ο ιερέας το ευλογήσει, να μοιραστεί.

δ. Πεδίο ΑΠΚ:

☐ προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις

☐ επιτελεστικές τέχνες

☒ κοινωνικές πρακτικές-τελετουργίες-εορταστικές εκδηλώσεις

☐ γνώσεις και πρακτικές που αφορούν τη φύση και το σύμπαν

☐ τεχνογνωσία που συνδέεται με την παραδοσιακή χειροτεχνία

☐ άλλο

ε. Περιοχή όπου απαντά το στοιχείο:

Στο χωριό Καλαμπάκι Δράμας, του οποίου οι περισσότεροι κάτοικοι είναι πρόσφυγες από το Κρυόνερο, της επαρχίας Βιζύης του νομού Σαράντα Εκκλησιών Ανατολικής Θράκης. Στη συνέχεια υιοθετήθηκε και από τις άλλες ομάδες προσφύγων που εγκαταστάθηκαν σε αυτό: τους Καππαδόκες (Καραμανλήδες) και τους Καλφακιώτες, από τον Καλφά της Κωνσταντινούπολης.

στ. Λέξεις-κλειδιά:

Κουρμπάνι, πανηγύρι Αγίου Αθανασίου, Καλαμπάκι, έθιμα Δράμας, παράδοση, έθιμα Θράκης, Κρυόνερο, κουρμπαντζήδες.

Ταυτότητα του φορέα του στοιχείου ΑΠΚ:

α. Ποιος/-οι είναι φορέας/-είς του στοιχείου;

Οι *κουρμπαντζήδες*, ο Μορφωτικός Πολιτιστικός Σύλλογος Καλαμπακίου Δράμας, όλοι οι κάτοικοι της Κοινότητας Καλαμπακίου, ανεξάρτητα από καταγωγή και προέλευση.

β. Έδρα/τόπος

Διεύθυνση: Καλαμπάκι Δράμας, ΤΚ: 66031

Τηλ.: 2521 051151, FAX: -

e-mail: mpskalampaki@gmail.com

url/ site web: www.politismoskalabaki.gr

γ. Περαιτέρω πληροφορίες για το στοιχείο:

Αρμόδιο/-α πρόσωπο/-α

Όνομα: Αθανασία Θεοδωρίδου

Ιδιότητα: Πρόεδρος ΔΣ

e-mail: aththe40@gmail.com

3. Αναλυτική περιγραφή του στοιχείου ΑΠΚ, όπως απαντάται σήμερα (έως 1.000 λέξεις)

Οι κάτοικοι του Καλαμπακίου, τηρώντας την παράδοση των προγόνων τους που κατάγονταν από το Κρυόνερο της Ανατολικής Θράκης, κάθε χρόνο στις 18 Ιανουαρίου, από το 1922 και χωρίς διακοπή, πραγματοποιούν το έθιμο του *κουρμπανιού* (Κρικόπουλος, 2010).

Από το 1979, έτος ίδρυσης του Μορφωτικού Πολιτιστικού Συλλόγου Καλαμπακίου, υλοποιείται με την αποκλειστική ευθύνη, οργάνωση και εποπτεία του, και με την καθοριστική συμμετοχή των *κουρμπαντζήδων*, των ανθρώπων, δηλαδή, που κάθε χρόνο δραστηριοποιούνται και προσφέρουν εθελοντική εργασία και μεράκι για την πραγματοποίησή του.

Αρχικά συγκροτείται επιτροπή *κουρμπανιού*. Η συμμετοχή είναι ελεύθερη. Πρώτα ετοιμάζεται ο χώρος που θα γίνει το *κουρμπάνι*. Τα καζάνια πλένονται, όσα χρειάζονται γάνωμα γανώνονται, τα φλόγιστρα συντηρούνται, ο χώρος καθαρίζεται και ασβεστώνεται, τα ξύλα που χρειάζονται για την φωτιά συγκεντρώνονται.

Κάθε εργασία είναι εθελοντική και όλα τα απαραίτητα υλικά προσφέρονται από κατοίκους και επαγγελματίες του Καλαμπακίου.

Οι *κουρμπαντζήδες* και τα μέλη του Συλλόγου συγκεντρώνουν από όλους τους κατοίκους προσφορές σε σιτάρι, καλαμπόκι ή χρήματα. Η καθιερωμένη *γύρα* στο χωριό γίνεται συνήθως την πρώτη Κυριακή του Γενάρη. Το τυπικό του εθίμου θέλει όλη η κοινότητα να προσφέρει αλλά και να λαμβάνει, γιατί θεωρείται ευλογία και συνδέεται με καλή υγεία και ευφορία για το χωριό. Η προσφορά περιλαμβάνει επίσης αλάτι, διότι παλιότερα ήταν δυσεύρετο και ακριβό. Το πρωί συγκεντρώνονται όλοι οι εθελοντές στην πλατεία. Οι παλιότεροι «χωρίζουν» το χωριό σε πέντε μαχαλάδες, έναν για κάθε ομάδα, οι κουμπαράδες, οι τενεκέδες και τα τσουβάλια για το καλαμπόκι φορτώνονται στα αγροτικά αυτοκίνητα και σε λίγο σε όλο το χωριό ακούγονται οι φωνές που ειδοποιούν τον κόσμο «για το κουρμπάνι». Με κέφι, χτυπώντας τους τενεκέδες γυρνάνε πεζοί όλο το χωριό, και πηγαίνουν σε όλα ανεξαιρέτως τα σπίτια ζητώντας τη συνδρομή των κατοίκων. Με τα χρήματα που συγκεντρώνονται και την πώληση του καλαμποκιού αγοράζονται οι αγελάδες. Το στάρι που προσφέρεται θα γίνει πλιγούρι.

Σήμερα, με την αύξηση του πληθυσμού του Καλαμπακίου ένα ζώο δεν είναι αρκετό, γι' αυτό χρησιμοποιούνται τρία ή τέσσερα.

Τα ζώα επιλέγονται και οδηγούνται στο σφαγείο. Δείγματα στέλνονται για έλεγχο της ποιότητας του κρέατος. Οι μοσχαροκεφαλές σήμερα βγαίνουν σε λαχειοφόρο αγορά από τον Σύλλογο.

Την παραμονή της γιορτής, στο προαύλιο της εκκλησίας, ξεκινά η προετοιμασία. Τα καζάνια παίρνουν τη θέση τους μέσα κι έξω, τα ξύλα ετοιμάζονται, οι φιάλες αερίου τοποθετούνται. Αργά το πρωί, γίνεται το σπάσιμο του σταριού για να γίνει πλιγούρι. Ο μύλος που θα σπάσει τριακόσια κιλά σιτάρι ρυθμίζεται, ώστε το πλιγούρι να έχει το κατάλληλο μέγεθος κόκκου. Ακολουθεί το *λίχνισμα* για να καθαρίσει από τη σκόνη και να μη λασπώσει στο βράσιμο. Τέλος, αποθηκεύεται σε καθαρά σακιά.

Το απόγευμα, οι καμπάνες χτυπούν και μετά τον μέγα εσπερινό γίνεται η περιφορά της εικόνας του αγίου. Αμέσως μετά, τα μέλη του ΔΣ με συνοδεία ζουρνάδων γυρνούν στα μαγαζιά της αγοράς, ολοκληρώνοντας τη *γύρα* και δίνουν το έναυσμα για το γλέντι που θα διαρκέσει δυο μέρες και νύχτες.

Οι μικροπωλητές έχουν ήδη γεμίσει την πλατεία, ζουρνάδες και νταούλια εμφανίζονται, και ένα αυθεντικό λαϊκό πανηγύρι της ελληνικής επαρχίας ξεκινάει.

Παράλληλα, οι προετοιμασίες συνεχίζονται. Νωρίς το απόγευμα, καταφτάνει το φορτηγό ψυγείο και ξεκινά μια γιγάντια επιχείρηση για να τεμαχιστούν περίπου εξακόσια έως οκτακόσια κιλά αγελαδινού κρέατος, και να μπουν στα καζάνια, ώστε όλα να είναι έτοιμα για την ώρα που θα «μπει φωτιά στα καζάνια»!

Κι ενώ όλοι γλεντούν στις ταβέρνες του χωριού, οι *κουρμπαντζήδες* διακόπτουν το γλέντι τους στις έντεκα το βράδυ και παίρνουν τη θέση τους στα καζάνια. Με δεκάδες κόσμου να παρακολουθεί και με διάχυτη συγκίνηση ξεκινά με τρόπο τελετουργικό το άναμμα: ένα ένα με τη σειρά τα καζάνια ανάβουν. Το *κουρμπάνι* ξεκινά επίσημα, οι βάρδιες παίρνουν τις θέσεις τους. Αψηφώντας το κρύο του Γενάρη οι *κουρμπαντζήδες* φροντίζουν να μη σβήσει η φωτιά, να βράσει σωστά το κρέας. Το ξημέρωμα, το κρέας είναι έτοιμο και ξεκινάει το *ξεψάχνισμα*, ώστε να αφαιρεθούν κόκαλα και λίπος και να τεμαχιστεί. Ο ζωμός φιλτράρεται, για να είναι καθαρός από μικρά κομματάκια κόκαλου και λίπους και ξαναμπαίνει στα καζάνια.

Ανήμερα το πρωί οι καμπάνες χτυπούν καλώντας στη Θεία Λειτουργία.

Αμέσως μετά, καθώς ο κόσμος βγαίνει από την Εκκλησία, τα μέλη του Συλλόγου προσφέρουν σε όλους τον πρώτο μεζέ: λίγο κρέας και ένα ποτηράκι τσίπουρο.

Οι ζουρνάδες αρχίζουν να παίζουν και οι χορευτές του Συλλόγου «σέρνουν τον χορό» πάνω στην πλατεία. Εκεί, ο κόσμος θα μπει να χορέψει. Λέγεται πως όποιος χορέψει εκείνη τη μέρα θα «βγάλει π'λιά», θα έχει δηλαδή ευγονία στα γεννήματά του

και κυρίως στις κότες του.

Το πανηγύρι ξεκίνησε, όμως μέσα στο *κουρμπάνι* τίποτα δε χαλαρώνει. Το πλιγούρι μπαίνει στα καζάνια για να βράσει στον ζωμό του κρέατος και χρειάζονται χέρια πολλά για να το γυρνάνε συνεχώς πάνω από τη φωτιά, ώστε να μην «πιάσει».

Παλαιότερα, μέλη του ΔΣ και *κουρμπαντζήδες* γυρνούσαν τα καφενεία με ένα μεγάλο δίσκο με κρέας και ούζο κερνώντας τους άντρες, που ευχόμενοι «χρόνια πολλά» τους φιλοδορούσαν. Σήμερα, αυτό γίνεται στην υπαίθρια καντίνα του Συλλόγου έξω από το προαύλιο της εκκλησίας.

Το μεσημέρι, στις τρεις η ώρα, τα όργανα σταματούν για λίγο. Είναι η στιγμή που ο ιερέας ευλογεί το *κουρμπάνι* για να ξεκινήσει το μοίρασμα σε όλους τους παρευρισκόμενους. Τα τέσσερα σημεία διανομής ορίζονται, ετοιμάζονται οι ομάδες που θα αναλάβουν το μοίρασμα. Η διανομή ξεκινά. Ένας ένας, με υπομονή περνούν να πάρουν το *κουρμπάνι*. Η διανομή θα συνεχιστεί για ώρες. Τελειώνοντας, οι *κουρμπαντζήδες* θα πάρουν μian ανάσα, θα αφεθούν στον γλυκό ήχο του ζουρνά. Την επόμενη μέρα, θα πρέπει όλα να καθαριστούν και να μπουν στη θέση τους, ώστε να είναι έτοιμα για την επόμενη χρονιά, δουλειά επίπονη, που πάντα καταλήγει σε ένα μικρό γλέντι (Μορφωτικός Πολιτιστικός Σύλλογος Καλαμπακίου, 2012).

4. Χώρος/εγκαταστάσεις και εξοπλισμός που συνδέονται με την επιτέλεση/ άσκηση του στοιχείου ΑΠΚ

Όλο το τελετουργικό του εθίμου πραγματοποιείται στον αύλειο χώρο της εκκλησίας σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους. Χρησιμοποιούνται έως είκοσι καζάνια, τα δώδεκα σε εσωτερικό χώρο, όπου υπάρχει εγκατάσταση αερίου με φλόγιστρα που τροφοδοτούνται από τον ανάλογο αριθμό φιαλών αερίου, καθώς και μία εφεδρική. Τα υπόλοιπα καζάνια μπαίνουν στον εξωτερικό χώρο σε φωτιά με ξύλα. Για την παρασκευή του *κουρμπανιού* υπάρχει ο ανάλογος εξοπλισμός (κουτάλες, πιρούνες, ανοξείδωτες λεκάνες και ξύλινες, σκάφη τροχήλατη, κόσκινα, ηλεκτρικά μαχαίρια για τον τεμαχισμό του κρέατος, λεκάνες, γαβάθες, τρυπητά κ.λπ.). Όλα τα καζάνια και μέρος του εξοπλισμού φυλάσσονται στον χώρο της εκκλησίας, ενώ τα υπόλοιπα στο κτήριο του Συλλόγου. Όλος ο εξοπλισμός αποτελεί ιδιοκτησία του ΜΠΣΚ. Ο μύλος που «σπάει» το σιτάρι και τα ξύλα που χρησιμοποιούνται για τη φωτιά αποτελούν προσφορά επαγγελματιών του χωριού. Για την προσφορά του πρώτου μεζέ, καθώς και για το μοίρασμα σε ανθρώπους

που δεν έχουν δικό τους σκεύος για να πάρουν κουρμπάνι, ο ΜΠΣΚ φροντίζει να έχει τα ανάλογα σκεύη μιας χρήσης.

Για τη γύρα στο χωριό χρησιμοποιούνται αγροτικά αυτοκίνητα μελών του Συλλόγου και οι οργανοπαίκτες που συνοδεύουν τον Σύλλογο έρχονται από γύρω χωριά. Στην πλατεία του χωριού και στο δρόμο μπροστά από την εκκλησία γίνεται ο χορός και το γλέντι.

5. Προϊόντα ή εν γένει υλικά αντικείμενα που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της επιτέλεσης/άσκησης του στοιχείου ΑΠΚ :

6. Ιστορικά στοιχεία για το στοιχείο ΑΠΚ (έως 500 λέξεις)

Οι νεοελληνικές αιματηρές θυσίες ονομάζονται «κουρμπάνια», όρος δάνειο από την τουρκική (γιουρμπάνι, κουλμπάνι), που αντικατέστησε τον ελληνικό «θυσία», εμπλουτίζοντας το τελετουργικό της. Οι προσφορές στη λαϊκή μας λατρεία συνδέονται με αρχέγονες λατρευτικές συνήθειες που διατηρήθηκαν, μετουσιώθηκαν και ενσωματώθηκαν αποτελώντας αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνικής, θρησκευτικής ζωής της κοινότητας (Βαρβούνης, 2015). Στη Θράκη τα κουρμπάνια στη γιορτή του Αγίου Αθανασίου σχετίζονται με την πεποίθηση πως ο άγιος, κατά παρετυμολογία του ονόματός του, προστατεύει από τις αρρώστιες (Αικατερινίδης, 1979).

Το *κουρμπάνι* στο Κρυόνερο της Ανατολικής Θράκης εντάσσεται στις «δημοτελείς» θυσίες, που τα σφάγια είναι ακριβά και το ζώο αγοράζόταν με χρήματα που μάζευε η επιτροπή των *κουρμπαντζήδων*. Στο Καλαμπάκι μέχρι τη δεκαετία του '70 η αγελάδα που θυσιαζόταν οδηγούνταν από τους *κουρμπαντζήδες* στην αυλή της εκκλησίας, όπου και σφαγιαζόταν αφού διαβαζόταν ευχή από τον ιερέα. Μετά την εκδορά και τον τεμαχισμό έμπαινε το κρέας στα καζάνια εκτός από το κεφάλι που το μαγείρευαν την επόμενη μέρα οι *κουρμπαντζήδες* γι' αυτούς. Το κρέας έβραζε σε καζάνια μαζί με πλιγούρι που παρασκεύαζαν οι κάτοικοι αλέθοντας το στάρι στις μυλόπετρες.

Σύμφωνα με την παράδοση, ο Θεός κάθε χρόνο, το ξημέρωμα της γιορτής του αγίου, έστελνε στο προαύλιο του ναού ένα ελάφι. Αφού ξεκουραζόταν, «θυσιαζόταν» με την ευλογία του ιερέα νωρίς το πρωί από τους *κουρμπαντζήδες*, που το μαγείρευαν και μετά το μοίραζαν σε όλους τους κατοίκους. Στις αναφορές ζωοθυσιών, το προς

θυσία ζώο προσφέρεται αυτοβούλως και το τελετουργικό είναι πολύ αυστηρό. Το ζώο έπρεπε να μην ενοχληθεί και να ξεκουραστεί πριν τη θυσία.

Αφήγηση Μαρίας Γιαννάκη:¹ «Από έναν καιρό ερχόντανά ένα 'λάφι και κάθονταν ά όξου 'πε την εκκλησιά και ξεκουράζονταν ά όξου 'πε την πόρτα... Μια χρονιά ήρθε ζώρας και μόλις ήρθε το πιάσαν ά' και το σφάζαν ά κι από τότε δεν ξανάρθε πια...».

(Χατζόπουλος, 1977: 101-108)

Μετά τη σφαγή, σύμφωνα με τις μαρτυρίες τα κέρατα φυλάσσονταν στο γυναικωνίτη του ναού, τα κόκαλα τα έθαβαν.

Αφήγηση Παπαδόπουλου Γεωργίου: «... Αυτά είν' 'πε τα 'λάφια. Έρχονταν ένα καιρό 'πε τα Μπαλκάνια κάθε χρόνο τ' Αϊ-Θανάσ' μπροστά'ς την εκκλησιά, ζαποσταίνονταν και μπλάστσε να μαρ'κίεται. Τότε έπιαν του κι έσφαζαν του και τα κέρατα τα 'βαζαν μεσ' στο γυναικείο. Τ' άλλα τα κόκκαλα τα παράχωναν».

Έκτοτε το ελάφι δεν ξαναφάνηκε, γιατί όπως πίστευαν, δεν τήρησαν τους κανόνες της θυσίας και χρησιμοποιούσαν αγελάδα.

Αφήγηση Ξανθούλας Αρχοντίδου): «Τ' Αϊ-Αντωνιού μαζεύντανά κορίτσια και παλλ'κάρια κι άλεθαν το στάρ'... στις μυλόπετρες ... Προτού όμως να σφάζ'να τις αγελάδες, πολύ πουρνό, προτού ν' αρχινήσ' η εκκλησιά, ο παπάς ευλογούσε τα χαιβάνια που ήταν θηλυκά, γιατί δεν το είχαν σε καλό να σφάζ'να αρσενικά. Όταν πολούσε η εκκλησιά, οι ξέν' μαζεύ'ντανά στον νάρτηκα της εκκλησιάς και τους έδιναν ένα φιλί ψωμί και μέσα 'ς ένα π'νακ' τους έβαζαν φαγί κι έτρωγαν. Ύστερα πλήρωναν ένα μετλλ'κό για την εκκλησιά κι επήγαιναν να χορέψουν».

---

¹ Όλες οι μαρτυρίες που αναφέρονται στο κείμενο και στο παράρτημα δόθηκαν στον Γ.Κ. Χατζόπουλο το 1977

Αφήγηση Παπαδόπουλου Γεώργιου: «..Γίντανα μεσ'μέρ', έβγαιναν τα νταβούλια και μπλάστσανα το χορό. Έμπαιναν μπροστά οι παππούδες με τις γούνες τους και σεργέτες του. Καταπόδ' πάαιναν και οι μπάμπ'δες. Δεν πιάνουνταν 'πε τα χέρια. Έβγαζαν τα μαντήλια τους , τα έδιναν τες μπάμπ'δες τους κι εχόρευαν. Ύστερα πάαιναν και οι νιοί 'πε τις γ'ναίκες τους... Γίντανα έξι εφτά γύρ'ς την αυλή του σκολειού. Χτυπούσε η καμπάνα, πήαινε ο παπάς κι edιάβαζε το κουρμπάν'. Και ύστερα μπλάστσανα και το μοίραζαν στον κόσμο που πήαινε 'πε χωματένιες κούπες...»

7. Η σημασία του στοιχείου σήμερα (έως 300 λέξεις)

α. Ποια είναι η σημασία του στοιχείου για τα μέλη της κοινότητας/τους φορείς του;

Το *κουρμπάνι* αποτελεί σημείο αναφοράς για την τοπική κοινωνία. Είναι η συνάντηση τριών γενιών, παππούδων, πατεράδων, παιδιών. Ταυτόχρονα, για τα μέλη της κοινότητας αποτελεί «κοινωνία», όλοι δίνουν και όλοι λαμβάνουν, χωρίς εξαίρεση, χωρίς διαχωρισμό. Κάθε χρόνο όλο και περισσότερα άτομα συμμετέχουν, μικροί και μεγάλοι, παλιοί και νέοι. Υπάρχουν άνθρωποι που για τριάντα και πλέον χρόνια δίνουν τις μέρες αυτές τον καλύτερο εαυτό τους για να γίνει το έθιμο. Ο μικρότερος *κουρμπαντζής* είναι μόλις έξι χρονών ενώ ο μεγαλύτερος ογδόντα.

Η διατήρηση στην αρχική του μορφή και η συνέχιση του εδώ και έναν αιώνα, η απήχηση σε όλους τους κατοίκους του χωριού ανεξάρτητα από την καταγωγή τους, καταδεικνύει τη σημαντικότερη θέση του εθίμου για όλους τους κατοίκους του Καλαμπακίου, αλλά και για τους καταγόμενους από το Καλαμπάκι που ζουν σε άλλα μέρη της Ελλάδας ή του εξωτερικού, που συνηθίζουν να επισκέπτονται τη γενέτειρά τους για να παραβρεθούν σ' αυτό.

β. Ποια είναι η σημασία του στοιχείου για τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία;

Ίσως αποτελεί ένα από τα ελάχιστα εναπομείναντα έθιμα που έχουν να μεταφέρουν ένα σπάνιο μήνυμα για τις μέρες μας: το σημείο αναφοράς για μια κοινότητα που, παρά τη σύγχρονη ανομοιογένειά της, βρήκε τον κοινό τρόπο να ζει και να δημιουργεί αφομοιώνοντας ένα έθιμο και μετατρέποντας το σε κοινό τόπο για όλους. Επιπλέον, για τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία είναι σημαντική η γνώση ενός τέτοιου εθίμου που δεν αναβιώνει αλλά βιώνεται, αφού ενισχύει την αίσθηση όλων μας ότι ανήκουμε σε έναν συγκεκριμένο πολιτισμό, τον ελληνικό, και ο σεβασμός στη μνήμη, την ιστορία και σε

ό,τι συνθέτει το παρελθόν μας είναι αυτός που προβάλλει και συγκεκριμενοποιεί την ταυτότητά μας.

γ. Συμμετείχε και πώς η κοινότητα στην προετοιμασία της εγγραφής του στοιχείου στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς;

Το σύνολο των κατοίκων του Καλαμπακίου συμμετέχει κάθε χρόνο στις εορταστικές εκδηλώσεις και ενδιαφέρεται για την καταγραφή του εθίμου. Οι δε *κουρμπαντζήδες* κάθε ηλικίας αφηγούνται ιστορίες που συνδέονται με το έθιμο και το ιστορικό του. Οι *κουρμπαντζήδες* και τα μέλη του Μορφωτικού Πολιτιστικού Συλλόγου Καλαμπακίου βοήθησαν στην εγγραφή των στοιχείων και της ιστορίας του εθίμου με μεγάλη χαρά και περηφάνια.

8. Διαφύλαξη/ανάδειξη του στοιχείου

α. Πώς μεταδίδεται το στοιχείο στις νεότερες γενιές σήμερα;

Το κορυφαίο έθιμο του τόπου, που την επιμέλεια και ευθύνη της τέλεσής του έχει ο Μορφωτικός Πολιτιστικός Σύλλογος Καλαμπακίου, μεταδίδεται στις νεότερες γενιές μέσα από τις δράσεις του Συλλόγου, τα χορευτικά του τμήματα και την άμεση και διαρκή σύνδεση του Συλλόγου με την τοπική κοινωνία και τη νέα γενιά.

β. Μέτρα διαφύλαξης/ανάδειξης του στοιχείου που έχουν ληφθεί στο παρελθόν ή που εφαρμόζονται σήμερα (σε τοπική, περιφερειακή ή ευρύτερη κλίμακα)

- Το 2011 το ΔΣ του Μορφωτικού Πολιτιστικού Συλλόγου Καλαμπακίου προκήρυξε διαγωνισμό παιδικού διηγήματος με θέμα το *κουρμπάνι*. Στόχος μας ήταν να φέρουμε τα παιδιά πιο κοντά στη λαϊκή παράδοση και τα έθιμα του τόπου τους και να τα ωθήσουμε όχι μόνο να τα γνωρίσουν καλύτερα και να συμμετέχουν σε αυτά, αλλά και να γίνουν τα ίδια δημιουργοί, μέσα από τη συγγραφή ενός διηγήματος με θέμα το κορυφαίο έθιμο του τόπου τους.

Το εγχείρημα αυτό, παρότι πρωτότυπο –δεν υπήρχε προηγούμενη εμπειρία– και πρωτοποριακό –πρώτη φορά η λαϊκή μας παράδοση αποτελεί θέμα προς συγγραφή–, είχε αποδέκτες και απέδωσε τέσσερις εξαιρετικούς καρπούς.

Τα διηγήματα που συμμετείχαν παρουσιάστηκαν και βραβεύτηκαν σε ξεχωριστή εκδήλωση, όπου όλοι είχαν την ευκαιρία να ακούσουν διηγήσεις γραμμένες από παιδιά, με την ευαισθησία, την αμεσότητα και την ευρηματικότητα που τα διακρίνει.

- Η ανάδειξη του έθιμου μέσα από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο κάθε χρόνο, αλλά και η παρουσίασή του μέσα από την εκπομπή «Κυριακή στο χωριό» το 2018, στοχεύουν στην προβολή του σε πανελλήνια κλίμακα. Η άμεση σύνδεση του Συλλόγου με την τοπική κοινωνία, τα σχολεία, το Κ.Α.Π.Η. διασφαλίζει τη συνέχεια των γενεών στην παράδοση και τη διαφύλαξη της.

γ. Μέτρα διαφύλαξης/ανάδειξης που προτείνεται να εφαρμοστούν στο μέλλον (σε τοπική, περιφερειακή ή ευρύτερη κλίμακα)

- Η οργανωμένη παρουσίαση στον τόπο μας, αλλά και σε ευρύτερη κλίμακα, σε επίπεδο περιφέρειας αλλά και πανελλήνιο.
- Η παρότρυνση των νέων να συμμετέχουν κάθε χρόνο στο έθιμο μέσα από τον Σύλλογο και η ανάληψη πρωτότυπων πρωτοβουλιών που φέρνει τα παιδιά κοντά στην λαϊκή παράδοση και τα έθιμα του τόπου τους.
- Η επιστημονική καταγραφή και βιβλιογραφική αναφορά του ως έθιμο.

9. Βασική Βιβλιογραφία

- Αικατερινίδης, Γ. (1979). *Νεοελληνικές αιματηρές θυσίες. Λειτουργία-μορφολογία-τυπολογία* [Διδακτορική διατριβή, Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Ιωαννίνων]. Δελτίον της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας.
- Βαρβούνης, Ε. (2015). *Μορφές του λαϊκού πολιτισμού στη Θράκη (19ος - 20ός αι.)*. Στο: Μ. Σέργης & συνεργάτες (Επιστημονική Επιτροπή), *Ώρες της ιστορίας και του πολιτισμού της Θράκης*. Σχολή Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών

ΔΠΘ, Περιφερειακή Διεύθυνση Π/θμιας και Δ/θμιας Εκπαίδευσης Αν.
Μακεδονίας και Θράκης.

Θεοδωρίδου, Α., & Στράντζαλη, Κ. (2012). Το έθιμο του «κουρμπανιού» στο
Καλαμπάκι. Στο *Τα έθιμα του τόπου μου*. Μορφωτικός Πολιτιστικός Σύλλογος
Καλαμπακίου.

Χατζόπουλος, Γ. (1977). *Συμβολή εις την Λαογραφίαν του Κρυονέρου Ανατολικής
Θράκης*, τόμος πρώτος. Κοινότητα Καλαμπακίου Δράμας.

10. Συμπληρωματικά Τεκμήρια

α. Κείμενα (πηγές, αρχειακά τεκμήρια κτλ.)

β. Χάρτες

γ. Οπτικά και ακουστικά τεκμήρια (σχέδια, φωτογραφίες, αρχεία ήχου, βίντεο κτλ.)

- Φωτογραφίες τέλεσης του εθίμου και του πανηγυριού από το αρχείο του ΜΠΣΚ.
- Dvd από την εκπομπή «Κυριακή στο χωριό» που κατέγραψε όλο το έθιμο το 2008.

δ. Διαδικτυακές πηγές (υπερσύνδεσμοι)

<https://www.facebook.com/159589967438599/videos/603381630229884>

<https://www.facebook.com/159589967438599/videos/307249373524786>

<https://www.facebook.com/159589967438599/videos/461041824594666/>

<https://www.facebook.com/159589967438599/videos/321620332019461/>

<https://www.facebook.com/159589967438599/videos/463889861214515/>

<https://www.amna.gr/ota/article/326227/To-kourmpani-sto-Kalampaki-enonei-tous-katoikous-me-tis-paradoseis-ton-progonon-tous>

http://emprosdrاما.blogspot.com/2010/01/blog-post_7155.html

<http://gmistiridis.yolasite.com/resources/ef%20epof%20%CE%95%CE%93%CE%A7%CE%A1%201-12%20%CE%A6%CE%A5%CE%9B%CE%9B%CE%9F%201.pdf>

<https://www.proinos-typos.gr/ethimo-tou-kourbaniou-anavioni-ke-fetos-sto-kalabaki/>

<https://www.facebook.com/watch/?v=988565838006397>

https://www.youtube.com/watch?v=pgLiwJ6JzFM&ab_channel=BabisMihail

<https://www.facebook.com/159589967438599/videos/368184483981205>

11. Στοιχεία συντάκτη του Δελτίου

α. Όνομα Συντάκτη/-ών

Αθανασία Πασχάλη Θεοδωρίδου

β. Ιδιότητα Συντάκτη/-ών :

Πρόεδρος ΔΣ Μορφωτικού Πολιτιστικού Συλλόγου Καλαμπακίου, συγγραφέας.

γ. Τόπος και Ημερομηνία Σύνταξης του Δελτίου:

Καλαμπάκι, 5 Μαρτίου 2021

12. Τελευταία συμπλήρωση/επικαιροποίηση του Δελτίου